

Ast Balthasar van der - (†1657); maliar *holandského zlatého veku*; špecializoval sa na zátišie s *kvetmi* a *ovocím*, rovnako ako maľovanie radu pozoruhodných zátiší s *mušľami*; jeho zátišia často obsahujú *hmyz* a *jašterice*; pozri *holandskí maliari zlatého veku*

http://en.wikipedia.org/wiki/Balthasar_van_der_Ast

<https://huntingforsnails.wordpress.com/tag/balthasar-van-der-ast/>

[https://www.google.sk/search?q=Balthasar+van+der+Ast&espv=2&tbm=isch&imgil=13ZLkMGp4t--kM%253A%253BwGhD9YNvVb9UTM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.wga.hu%25252Fhtml_m%25252Fa%25252Fast%25252Fvase_win.html&source=iu&pf=m&fir=13ZLkMGp4t--kM%253A%252CwGhD9YNvVb9UTM%252C_&usg=__jeAMLyYwzaZvO1laMBaJr2Q08BU%3D&biw=1852&bih=995&ved=0CCgQyjc&ei=u9mRVPH6B6ahyAP4xoKQBw#facrc=&imgdii=&imgcr=H-](https://www.google.sk/search?q=Balthasar+van+der+Ast&espv=2&tbm=isch&imgil=13ZLkMGp4t--kM%253A%253BwGhD9YNvVb9UTM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.wga.hu%25252Fhtml_m%25252Fa%25252Fast%25252Fvase_win.html&source=iu&pf=m&fir=13ZLkMGp4t--kM%253A%252CwGhD9YNvVb9UTM%252C_&usg=__jeAMLyYwzaZvO1laMBaJr2Q08BU%3D&biw=1852&bih=995&ved=0CCgQyjc&ei=u9mRVPH6B6ahyAP4xoKQBw#facrc=&imgdii=&imgcr=H-dc4XDeSml6EM%253A%3BauMHIK96GJDbKM%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.dorotheu)

[m.com%252Ffileadmin%252Fold_srv%252Fpressedata%252Fpresse%252F1482%252Fast_pr.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fa-l-ancien-](https://www.google.sk/search?q=Balthasar+van+der+Ast&espv=2&tbm=isch&imgil=13ZLkMGp4t--kM%253A%253BwGhD9YNvVb9UTM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.wga.hu%25252Fhtml_m%25252Fa%25252Fast%25252Fvase_win.html&source=iu&pf=m&fir=13ZLkMGp4t--kM%253A%252CwGhD9YNvVb9UTM%252C_&usg=__jeAMLyYwzaZvO1laMBaJr2Q08BU%3D&biw=1852&bih=995&ved=0CCgQyjc&ei=u9mRVPH6B6ahyAP4xoKQBw#facrc=&imgdii=&imgcr=H-dc4XDeSml6EM%253A%3BauMHIK96GJDbKM%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.dorotheu)

[regime.tumblr.com%252Fpost%252F14179115509%252Fbalthasar-van-der-ast-still-life-of-flowers%3B1181%3B740](https://www.google.sk/search?q=Balthasar+van+der+Ast&espv=2&tbm=isch&imgil=13ZLkMGp4t--kM%253A%253BwGhD9YNvVb9UTM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.wga.hu%25252Fhtml_m%25252Fa%25252Fast%25252Fvase_win.html&source=iu&pf=m&fir=13ZLkMGp4t--kM%253A%252CwGhD9YNvVb9UTM%252C_&usg=__jeAMLyYwzaZvO1laMBaJr2Q08BU%3D&biw=1852&bih=995&ved=0CCgQyjc&ei=u9mRVPH6B6ahyAP4xoKQBw#facrc=&imgdii=&imgcr=H-dc4XDeSml6EM%253A%3BauMHIK96GJDbKM%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.dorotheu)

B. van der Ast: Váza s kvetami pri okne (1650-57)

B. van der Ast: Zátišie s kvetmi, mušľami a hmyzom (1635)

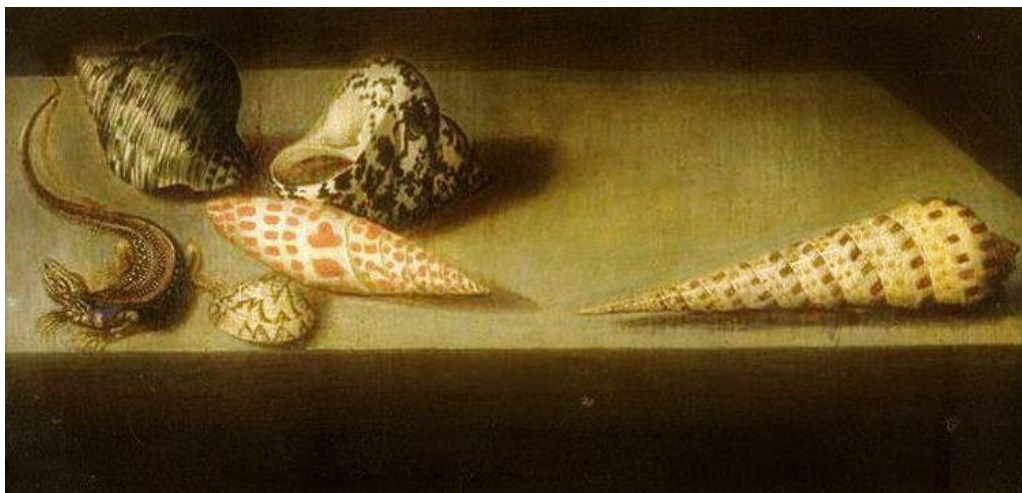
B. van der Ast: Zátišie s lastúrami (1640)

B. van der Ast: Zátišie s mušľami (1630-1650)

B. van der Ast: Zátišie s jablkovými kvetmi (1635)

B. van der Ast: Jašterica a mušle (17.st.)

B. van der Ast: Tulipán s klinčekom a ulitníkom (17.st.)

B. van der Ast: Ovocné zátišie (1623)

B. van der Ast: Zátišie s kvetinami, ovocím, lastúrami a hmyzom (1629)

B. van der Ast: Ovocný kôš s čínskym porcelánom (1622)

Astarot/Astarta - Aštarta

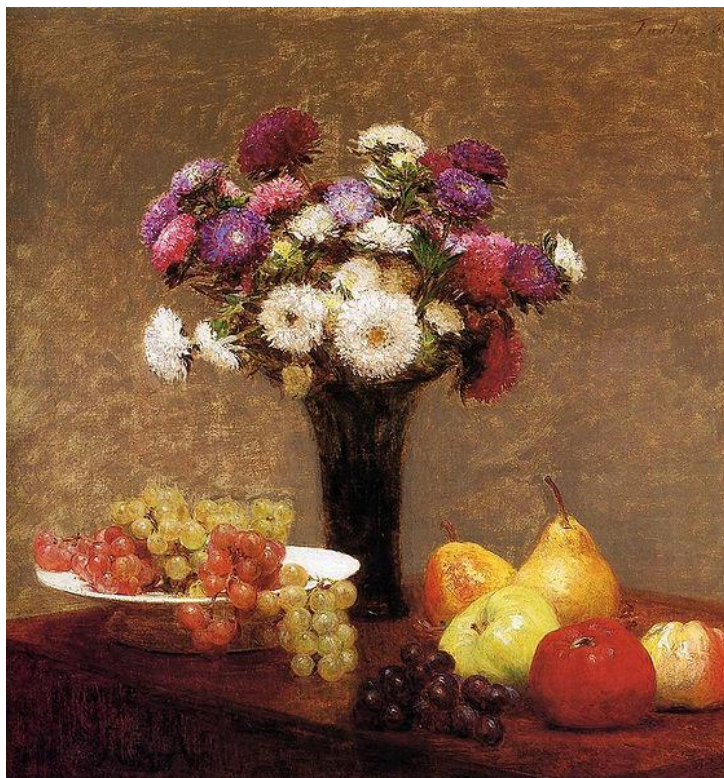
Astarte - Aštara/Astarot/Aštoret/Ištar/Aštarta

asterizmus - z lat. *astrum* – „hviezda“

Täubl: hviezdne trblietanie niektorých *korundov* (*rubínov*, *zafírov*), spôsobené pravidelne uloženými mikroskopickými ihličkami iného nerastu alebo jemnými pretiahnutými dutinkami; v kameni sú uložené v smere osi klencovej kryštalografickej sústavy, v ktorej korund kryštalizuje, preto na výbruse v tvare *mugle*, ak meníme polohu kameňa, pozorujeme šesťlúčovitú hviezdu (na inom mieste autor uvádza trojlúčovú hviezdu); asterizmus je veľmi cenený najmä preto, lebo bol doposiaľ pozorovaný výhradne na prírodných odrodách, nie na syntetických; asterizmus bol preto jedným z určujúcich znakov na určenie pravosti; v poslednom čase sa však podarilo vyrobiť syntetické korundy, u ktorých sa vyskytuje asterizmus rovnako ako u prírodných kameňov;

syntetických korundov s asterizmom bolo vyrobené obmedzené množstvo a ich cena je podstatne vyššia ako ostatných syntetických kameňov; asterizmus prírodných kameňov bol pozorovaný iba na rubínoch a zafíroch; v prípade syntetických korundov je možné ho docieľiť vo všetkých farbách; preto je možné, že časom bude asterizmus znakom syntetických korundov; pozri *fluorid*

astra - pozri *kvetiny, kvet*

H. H. Fantin-Latour: Astry a ovocie na stole (19.st.)

L. Corinth: Žlté a červené astry (1921)

astragal - z gréc. astragalos - „členok, kôstka z jahňacej kosti, stavec“

- 1.šnúra s navlečenými perlami, ktorú ženy nosili na krku alebo si ňou spájali účes alebo rúcho
- 2.perlovec; *architektonický článok* z drobných plastických tvarov guľovitých, elipsoidných, prekladaných menšími vertikálnymi článkami; pripomína šnúru navlečených perál a šošovic; pozri *kyma iónske a lesbické*
- 3.prstenec pod hlavicou antického stĺpu
- 4.*antická hra v kocky*, často zobrazovaná v gréckom umení; pozri *grécka antická kultúra; hra, hračky*

astrachan - 1.*koža alebo kožušina z mláďaťa ovce kirgizskej (ovca karakulská: perzián/karakul); pre surovú kožu termín trajble; kresba srsti voľnejšia ako u perziánu, zafarbenie väčšinou hnedé; použitie na výrobu kožucho*

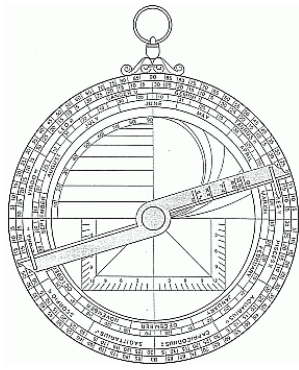
- 2.osnovný *plyš*, ktorého vlas sa nakučeraví úpravou; napodobňuje kožušinu ovce kirgizskej; textília sa tká v ražnej farbe, v kuse sa farbí na čiernu farbu a potom sa upravuje

Astraios - v *gréckej mytológii* syn *Titána Kria* a *Eurybie*, prvý manžel bohyně *Eós*; otec boha západného vetra *Zefyra*, východného vetra *Eurósa*; pozri *Titáni, kozmogónia*

astrálni bohovia - *bohovia astrálni*

astrálny - z lat. *astrum* – „hviezda“; hviezdny; pozri *hviezda, nebeské telesá, amonit*

astroláb - *www: historický astronomický prístroj, ktorý sa používal na určovanie a predpovedanie pozícií hviezd a Slnka, určovanie miestneho času podľa miestnej zemepisnej dĺžky, na zememeračstvo a trianguláciu; vynálezcom bol pravdepodobne grécky astronóm Hipparchos (†120pr.Kr.); pozri Hypantia*

Astroláb

J. van der Straet: Alegória Ameriky. Vespucci zobúdzda Ameriku (1575-1580)

J. van der Straet: Vespucci hľadá Južný kríž (1600)

astrológia, astrologický, astrológ - z lat. *astrum* – „hviezda“, *logos* – „slovo, náuka“

-učenie o *magickom* vplyve *planét* a *hviezd* na osudy ľuďi a možnosť predpovedať udalosti z postavenia *nebeských telies* (pozri *dračie body*); ešte na počiatku *novoveku* astrológia spojená s astronómiou (vedou o vesmíre, jeho zložení a štruktúre, fyzikálnych vlastnostiach, pohybe a vývoji); najslávnejším a najrozhodnejším odporcom astrológie bol renesančný básnik a mysliteľ *F. Petrarka*; astrológovia sú činní dodnes (vypracovávanie *horoskopov*); pozri *rak*; *manierizmus*; *mágia*; *Urania*; *atribúty*, *symbols*, *alegórie* a *prírovnania*; *zvieratník/zverokruh*; *obdobia života* (Heinz-Mohr); *betlehemská hviezda*, *Ophius/Hadonos*, *Kľaňanie troch kráľov* (Keller); *druidi* (Geo); *islamské maliarstvo*

Biedermann v súvislosti s heslom *havran*: podľa jednej verzie ho *Apolón* nechal sčernieť z trestu zato, že ho raz poslal po pohár *živej vody*, ktorú chcel odovzdať ako obeť *Diovi*; havran však cestou vyhladol a dostal chuť na *figy*, tie však boli zelené; počkal, kým dozrejú a až potom sa vrátil, pravdaže s prázdny pohárom; boh ho premenil na súhvezdie (Havran *Corvus*) a umiestnil na oblohu pred naklonený pohár vody (súhvezdie *Crater*), z ktorého sa však nemôže napíť, lebo ho stráži *Hydra* (súhvezdie *Hydra*)

P. P. Rubens: Astrológ (vanitas)

Guercino: Personifikácia astrológie (1650-1655)

astrologické symboly - pozri zvieratník/zoodiak, *zodiacus circulus/nebeský kruh/zverokruh*

astrologický človek - *kozmicý človek*

astrológovia starovekí - *starovekí astrológovia*

astronómia - z lat. *astrum* – „hviezda“; *nomos* – „zákon“

pozri *mayské kódexy*, *Slnečný kameň/Tízokov kameň*; druidi (Geo); *betlehemska hviezda* (Keller), *Vega*, *nova*, *supernova*; *Hypantia* (www); *konjunkcia*; *De sfera*; *Leiden Aratea/Aratea*, *O. Magnus*

https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Old_astronomical_prints (staré výtlačky)

<http://www.dodedans.com/Exhibit/Exhibit.php?lang=e&tag=Astrologer> (tanec smrti)

<http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%BE%D0%B7%D1%80%D0%BE%D0%B6%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5>

http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=16

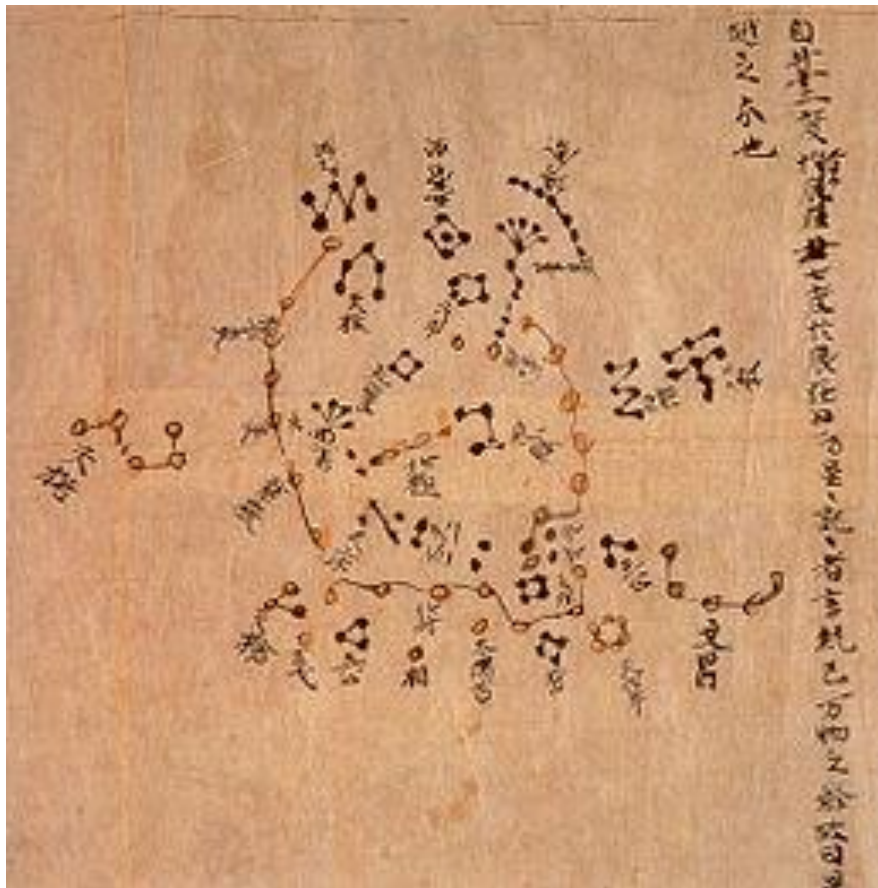
<http://www.facsimilefinder.com/facsimile/269/astronomical-texts>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Astronomie>

<http://www.avrosys.nu/prints/prints24-olausmagnus.htm>

https://www.google.sk/search?q=Margarita+Philosophica&esq=sm=93&tbm=isch&source=iu&imgil=yuFvI_CJfDAoeM%253A%253Bhttps%253A%252F%252Fencrypted-tbn3.gstatic.com%252Fimages%253Fq%253Dtbn%253AAND9GcTGnbn1ZGXiQcf6vqsOI8DrGudIB9RaKBhkQXgYzkB2YnT5tX6BnQ%253B1649%253B2323%253BGUDLvcWBAyAVXM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fblog.lib.uiowa.edu%25252Fhardin%25252F2009%25252F04%25252F08%25252Fnotes-from-the-john-martin-rare-book-room-long-before-google%25252F&sa=X&ei=zdmsUsONQqrA7Aad6YD4Dw&ved=0CDUQ9QEwAg&biw=1858&bih=957#facrc=&imgdii=&imgrc=yuFvI_CJfDAoeM%3A%3BGUDLvcWBAyAVXM%3Bhttp%253A%252F%252Fblog.lib.uiowa.edu%252Fhardin%252Ffiles%252F2009%252F04%252Freich-3-jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fblog.lib.uiowa.edu%252Fhardin%252F2009%252F04%252F0

[8%252Fnotes-from-the-john-martin-rare-book-room-long-before-google%252F%3B1649%3B2323](#)

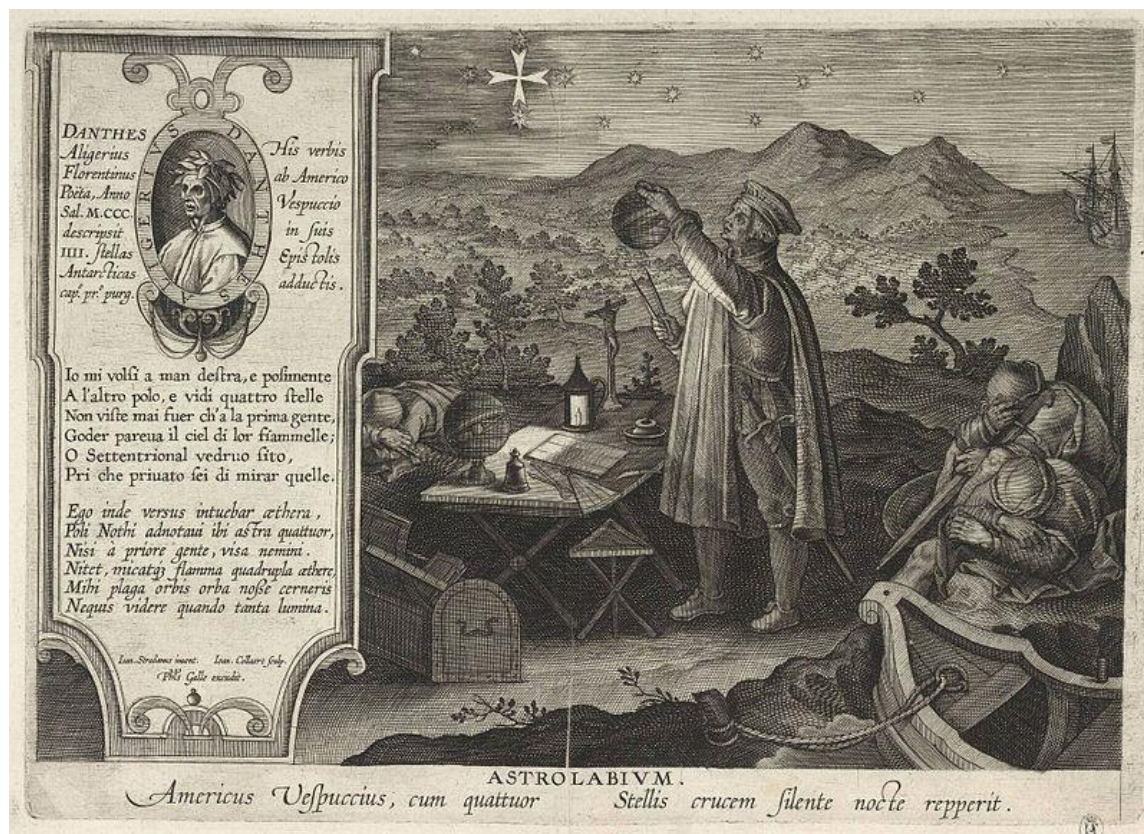
Mapa Dunhuang (detail hviezdnej mapy svernej polárnej oblasti, tchangský štýl, r. 700)

H. Vogtherr St.: Dvaja astronómovia pozorujú nočnú oblohu (16.st.)

Gregor Reisch: Margarita Philosophica, Astronomia (1503/1508)

J. van der Straet: Vespucci hľadá Južný križ (1600)

A. Caron: Astronómovia študujú ekliptiku (1571)

P. Veronese: Hudba, Astronómie a Klam (1556-1557)

L. Giordano: Astronóm (1653-1654)

astronomické alegórie -

http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=7

Neznámy autor: Alegória Slnka so znamením Leva (Ilustrácia kalendára, 1501 – 1600)

Neznámy autor: Alegória Slnka (Ilustrácia kalendára, 1501 – 1600)

Neznámy autor: Alegória Marsu (Ilustrácia kalendára, 1501 – 1600)

astronomické hodiny - v súvislosti s heslom *orloj*: vežové hodiny zriadené od 14.st., ktoré okrem času udávajú aj ďalšie údaje (napr. astronomický čas, postavenie Slnka a Mesiaca apod.)

Astronomické hodiny (katedrála v Bourges, Francúzsko)

astronomické symboly - značky užívané napr. pre súhvezdia, *planéty*, fázy *Mesiaca*; pochádzajú zo staroveku, ale užívané podnes:

Súhvezdia:

Baran/Škopec 21.3.-20.4.

(pozri Keller: *betlehemska hviezda*)

Býk 21.4.-20.5.

Bliženci/Gemini 21.5.-22.6.

(pozri Keller: *betlehemska hviezda*)

Rak 23.6.-22.7.

Lev 23.7.-23.8.

Panna 24.8.-23.9.

Váhy 24.9.-23.10.

Škorpión 24.10.-22.11.

Strelec 23.11.-21.12.

Kozorožec 22.12.-20.1.

Vodnár 21.1.-19.2.

(pozri Keller: *betlehemska hviezda*)

Ryby 20.2.-20.3.

(pozri Krämer-Trenkler: *betlehemska hviezda*; koral)

Slnecná sústava:

Slnko

(pozri Keller: *betlehemska hviezda*)

Merkúr

(pozri Budha)

Venuša

(pozri Biederman: *svetločervený koral*)

Zem

(pozri Biederman: *jablko*)

Mars

(pozri Jordan: *Mangala*; Biedermann: *červený koral*)

Jupiter

(pozri *betlehemska hviezda*)

Saturn

(pozri *tmavý koral*; *betlehemska hviezda*; *Japet*; *Šani*, *Manda*)

Urán

Neptún

Pluto

Mesiace

(pozri Biedermann: *ibis*; [www: Hypantia](http://www.Hypantia))

kométa

hviezda

pozri *heraldické farby*, *Hermes*, *Melancholia*; *nebeské telesá*; *Orión*; *zvieratník/zoodiak/zodiacus circulus/nebeský kruh/zverokruh*; *zvieratníkové znamenia*; *mesačné kamene*, *mesačné kamene*, *slnecná sústava*, *nebeské telesá*, *korytnačka*, *Ophius/Hadonos*; *obdobia života*, *eón* (Heinz-Mohr); *Adad*; *druidi* (Geo)

astronómia staroveká - staroveká astronómia

astrum - lat. – „*hviezda*“

astúrsky predrománsky štýl - Dudák v súvislosti s heslom *vizigótska architektúra*: vizigótska architektúra 8.-10.st. v Oviadu v Astúrii (severozápadné španielske územie, ktoré nebolo dobyté Arabmi); komplikované pôdorysy (najmä vo tvare *križa gréckeho*) a valené klenby; ako mimoriadna

pamiatka predrománskeho obdobia sa na vŕšku Naranco nad Oviedom zachovala prijímacia sien letného paláca kráľa Ramira (40.roky 9.st.), dodatočne vysvätená na kaplnku Santa Maria de Naranco; je zaklenutá valenou klenbou v pásach, ktorej tlaky preberajú na vonkajšej strane oporné piliere; v hlavnom meste Oviedu postavili asturskí králi paláce a katedrálu San Salvador atď.; v 9.st. dobyla Asturie na Araboch územie Leon (tu sa pod nadvládou Arabov vyvíjalo kresťanské *mozarabské umenie*); sem bolo premiestnené hlavné mesto a kráľovstvo sa premenovalo na Leonské kráľovstvo

Asuka - obdobie japonskej kultúry nazvané podľa vtedajšieho hlavného mesta (552-645); prijatie *budhizmu*, vplyv čínskej a kórejskej kultúry: príchod čínskych umelcov, plastiky *Buddhu*, *mohyly* (pozri *kofun*), *písmo*, *remeslá*; pozri *kláštory*; *japonské umenie*, *budhistické umenie*

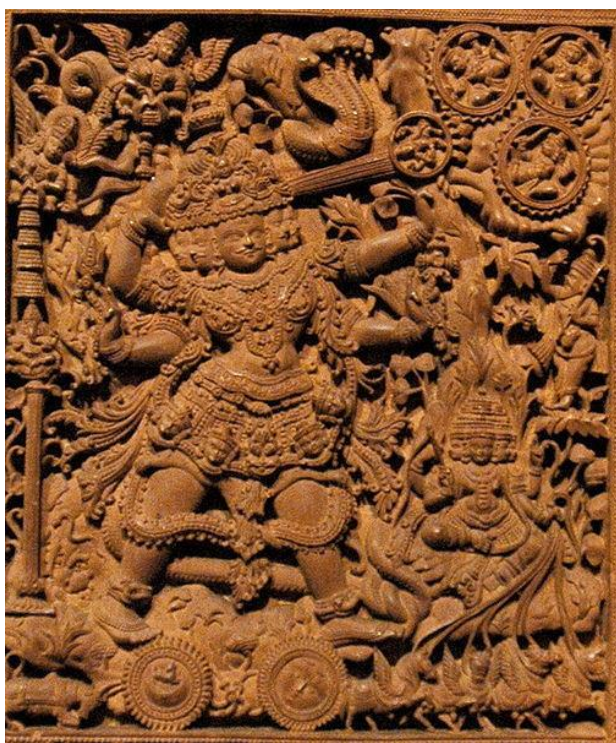
Asura, asurovia - Arura/surah je démon, zlý boh; v *Rgvéde* sú asurovia protivníkmi bohov; v *budhizme* je Asura démon, ktorý má kladný a záporný význam; môže ísť o nižších bohov, ktorí žijú na svahu alebo na vrchole duchovnej hory *Meru*; v zápornom zmysle sú súčasťou zmyslových *žiadostivostí*; k asurom patrili boh sucha *Vrtra*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Asura>

[http://en.wikipedia.org/wiki/Asura_\(Buddhism\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Asura_(Buddhism))

<http://it.wikipedia.org/wiki/Shiva>

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Asura>

Vtelenie boha Šivu Pančanana ničí šípm tri lietajúce hlavy boha Asuras (19.st.)

asymetria - nesúmernosť; v *kompozícii* vnáša do výtvarného diela zložitejšie vzťahy častí a celku; je zámerná, hoci sa javí ako náhodná, napr. v *expresionizme*; asymetrickosť sa v kompozícii výraznejšie presadzovala v secesnej ornamentike; pozri *symetria*; *rokaj*, *expresionizmus*

Dudák: nesúmernosť; kompozičný a výzdobný princíp zdôrazňujúci pohybovosť a *expresívnosť* stavby; v európskej architektúre sa tento princíp uplatňoval najmä v neskorom baroku, rokoku a secesii aj v modernej architektúre (*funkcionalizmus* - asymetrický pôdorys); priaznivé estetické pôsobenie asymetricky budovaných stavieb vyžaduje schopnosť citlivej kompozície; opakom je *symetria*

asymetria farebná - nerovnomerné rozloženie *fariieb*, sledujúce zvyčajne *kompozičné* ciele

Asýria - historické územie severnej *Mezopotámie* na strednom toku *Eufratu* a *Tigrisu*, osídlené *semitskými* obyvateľmi Asýrčanmi; koncom 3.tis.pred Kr. vytvorili štát s hlavnými mestami *Aššur*, *Ninive*,

Kalach/Kalcha/Nimrúd, Chorsabád; ovládli *Starobabylonskú ríšu*; na zač. 2.tis.pr.Kr. ovládnutí *Churritmi* a *Babylončanmi* (pozri *Mittani*); 612 pred Kr. zničená útokom *Médov* a *Babylončanov* (pozri *Aramejci*) a na jej troskách vytvorená *Novo-babylonská ríša*, ktorá tvorí poslednú fázu výtvornej kultúry Mezopotámie

chronológia:

-doba staroasýrska: 1 950-1750 pred Kr. (najväčším panovníkom Šamši-Adad I.);

-doba stredoasýrska: 1 390-1 080 pred Kr. (jedným z najväčších panovníkov Tiglatpilešar I.)

-doba novoasýrska: 930-605 pred Kr. (najväčším vládcom *Aššurbanipal*)

pozri *lamassu*, *mitra*; *Semiramis*; *Mitani*; *starovek*; *Betulia*, *Kalach/Kalchu/Nimrúd*

http://it.wikipedia.org/wiki/Regno_assiro

<http://it.wikipedia.org/wiki/Assiria>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/As%C3%BDrie>

Historické srdce Asýrie a oblasti v čase najväčšieho rozkvetu za vlády Aššurbanipala v 7.st.pr.Kr.

asýrska architektúra - architektúra asýrska

asýrske umenie - v staroasýrskom období ovplyvňované umením *Anatólie* a južnej *Mezopotámie* (*stéla* z Mardinu s reliéfom Šamši-Adada ako triumfátora); v stredoasýrskom období sa vymaňuje z *churritsko-mitanského* vplyvu, formuje sa architektúra (chrámy), sochárstvo (reliéfy a glyptika); v novoasýrskom období sa ťažiskom stáva architektonická plastika naratívneho typu: *lamassu* (plastiky okrídlených býkov pri bránach miest s ochrannou funkciou), voľné plastiky levov, reliéfy s témami poľovačiek, bitiek, obliehania (palác Aššurbanipala II. v *Kalachu/Nimrúde*, *Ninurtov chrám*); za vlády *Aššurbanipala* prevláda oficiálny portrét obmedzujúci realistické zobrazenia zvierat v poľovníckych výjavoch; paralelne s architektonickým reliéfom (reliéfy s námetmi vládcu (Aššurbanipal na voze, 7.st.Pr.Kr.) sa na rovnakých princípoch vyvíja monumentálna maľba zachovaná vo fragmentoch (dvorské výjavy, námorné bitky); dominuje palácová architektúra (*Nimrúd*, *Chorsabád*); pozri *obelisk*, *strom života* (Lurker); tzv. *Babylonská mapa sveta*; *bít chiláni*

asýrski bohovia - *Ištar*, *Ea*, *Dagan*, *Lachmu/Lahmu*, *Aššuru*, *Gula*; *lamassu/šedu*, *Adad*

Aša vahiša/Ašem vahištem - www v súvislosti s heslom zoroastrizmus: najvyšší boh *Ahura Mazda* má šesť atribútov, ktoré bývajú ponímané ako samostatné duchovné bytosti (archanjeli či bódhisattvovia): 1. *Vahišta mana* (*Vohu manah*; Prenikavá myseľ), 2. Aša vahiša (Ašem vahištem; Dokonalá spravodlivosť), 3. Chšatra (Chštem varem; kardinálna božská kvalita, ktorá je kombináciou moci a konštruktívnej potencionality), Spenta armaiti (Univerzálna láka; zbožnosť); 5. Hurvatát (Haurvatát; Dokonalosť; sebarealizácia) a 6. Amerarát (Nesmrtelnosť); týchto šesť atribútov sa nazýva spoločným menom Ameša Spenta

Ašera/Asserot/Aštarta - kanaánska *bohyňa plodnosti*, matka bohov, manželka boha *Ela*, predchodcu *Baala*; na jej počesť boli stavané koly, tzv. *ašery* vedľa Baalových oltárov; v *Ugarite* oslavovaná ako manželka boha *Ela*, v *Kanaáne* zobrazovaná po boku *Baala*; pozri *kanaánske božstvá*; *El* (Nový biblický slovník)

ašery - sumerské *posvätné koly* stavané v posvätných *hájoch* (porovnaj semitské *bétyly*); pozri *posvätný okrsok*, *apotropaion*; *stĺp magický*; *Sumer*

Hall v súvislosti s heslom *Bronzový had*: *had* zo záhrady *Eden* (pozri *rajská záhrada*), ktorý ovíja *strom poznania* dobrého a zlého, rovnako ako Bronzový had vyrobený *Mojžišom* a ovitý okolo žrde majú svoj pôvod v starobyľom a rozšírenom symbolu *plodnosti* „asherah“ (> ašery), spojovaného s uctievaním *Aštarty*, ktorý pozostával z hada a stromu, predstavujúcich *mužský* a *ženský princíp*; pozri *bronzové hady*

Nový biblický slovník: drevený posvätný stĺp; ašery pravdepodobne mali svoj pôvod v posvätnom *dube*, symbole *života*; ašery súviseli s kanaánskym kultom *plodnosti*; pozri *Kanaán*

Ašikaga - obdobie japonských dejín 1338-1573, nazývané aj *Muromači*; vláda rovnomennej dynastie; pozri *japonské umenie*

Aškenázyovia - *Židia* v strednej a východnej Európe; pozri *diaspóra*

Schubert: Židia v zvyšnej časti Francúzska (na juhu boli *Sefardi*), v Nemecku a Anglicku; od 12.-13.st. začína sťahovanie aškenázskych Židov na východ, lebo sa zhoršili ich právne aj sociálne podmienky (pozri *ghetto*) a tiež ich bezpečnosť; okolo roku 1300 boli Aškenázyovia vyhnaní z Anglicka a Francúzska, v 15.st. z väčšiny nemeckých ríšskych miest, ale mohli sa usadzovať v ich blízkosti; nové obsadzovanie Anglicka Židmi nastalo až v 17.st.; východná Európa od Litvy po Ukrajinu sa stala ťažiskom židovského osídlenia, odkiaľ potom v 19.st. sa Židia sťahovali do strednej a západnej Európy a do Ameriky; vo východnom prostredí vznikol zo židovskej nemčiny *jidiš*; pozri *Chazari*

Ašmedaj - hebr. *Asmodej*; pozri *Židia*, *Hebreji*

Aškóka - staroindický panovník (270-230 pr.Kr.); zjednotil takmer celú Indiu a vytvoril najrozsiahlejší a najmocnejší staroindický štát; spočiatku stúpenec brahmanizmu, neskoršie horlivý budhista; za jeho vlády sa budhizmus stal štátnym náboženstvom; záznamy o jeho vláde sú zaznamenané v jazyku páli na skalách a stĺpoch, ktoré dal postaviť po celej ríši a najmä v pohraničných oblastiach; hlavica Ašókovho stĺpa tvorí *emblém* Indickej republiky; pozri *indická kultúra*

Ašókov strom - indická/buddhistická verzia *stromu života*; kozmologický symbol v podobe *lotosu*; v širšom význame súvisí so symbolikou *raja*; podľa tradície sa pod týmto stromom narodil Budha v Lumbini; pozri *Ašókov stĺp*

https://en.wikipedia.org/wiki/Saraca_asoca

Jakša pod kvitnúcim Ašokovým stromom (2.-1.st.pr.Kr., India)

Ašókové stĺpy - indické stĺpy z 3.st. pr.Kr., postavené kráľom *Ašókom*, s kratšími *dedikačnými* a mravoučnými nápismi (pozri *stambha*, *džiasstambha*, *dhvadžastambha*); 10-20m vysoké, monolitný *driek* a *hlavica* z obráteného *lotosového* kvetu, na ktorom sa nachádza lev alebo levy, prípadne iné posvätné zvieratá: *slon*, *býk*, *kôň*; stĺp mierne hore zúžený predstavuje zemsťu os dotýkajúcu sa nebeskej klenby, obrátený *lotosový kvet* je symbolom sveta, 4 okvetné lístky lotosu sú 4 svetové strany; výtvarná symbolika vychádza z učenia *buddhizmu*; najstaršie Ašókové stĺpy z 3.st.pr.Kr.; hlavica Ašókovho stĺpa tvorí *emblém* Indiekej republiky; pozri *indické umenie*, *indická architektúra*

Ašókov stĺp

zv. **Ašókov leví stĺp** - jeden z najstarších Ašókových slúpov v Laurija Nandangartu z 243 pr.Kr.

Aššur - metropola *asýrskej* ríše na strednom toku *Tigrisu*, vybudovaná ako pevnosť na skale; roku 614 pr.Kr. dobytá *Médami*; *zikkurat*, chrámy bohov *Sína* a *Šamaša* z obdobia asýrskeho kráľa Šamši-Adada I. (1841-1782 pr.Kr.), dvojité chrámy bohov *Anua* a *Adada* z obdobia asýrskeho panovníka Tiglatpilesara I. (1115-1077 pr.Kr.) a parthský palác (pozri *Parthovia*); pozri *asýrske umenie*; *mezopotámska záhrada*

Aššuru/Aššur - Jordan: *mezopotámsky* (babylonsko-akkadský) boh, národný politický boh *Asýrčanov*; v 1300 pr.Kr. nazývaný „Veľká hora“, „Pán zeme“, „Otec bohov“; od 9.st.pr.Kr. stúpil jeho význam až stál na čele *panteónu*; v *Asýrii* nakoniec zastúpil boha *Marduka*; ako najvyšší boh spájal v sebe vlastnosti ostatných bohov, strážil zákon, bol bohom *osudu* a *bohom vojny*; zobrazovaný na okrídlenom slnečnom disku a s lukom; jeho kult zanikol po rozpade Asýrskej ríše

Biedermann: zobrazovaný aj s *vencom* z *palmových listov*; pozri *palma*, *palmová ratolesť*

[http://it.wikipedia.org/wiki/Assur_\(divinit%C3%A0\)](http://it.wikipedia.org/wiki/Assur_(divinit%C3%A0))

Aššurbanipal - *asýrsky* panovník 668-626 pr.Kr.; Aššurbanipalova knižnica objavená v *Ninive*; pozri *Kalach/Kalchu/Nimrud*; *Nahum*; *asýrske umenie*

<http://it.wikipedia.org/wiki/Assurbanipal>

Aššurbanipal II. na tróne (reliéf, 865-860 pr.Kr.)

Aštarta/Aštara/Astarot/Aštoret/Ištar/Astarte - semitská (palestínska a fenická) *bohyňa plodnosti*, od 1700pr.Kr. spolu s *Anat* bohyňa vojny a ochrankyňa pred divými zvieratami; zobrazovaná ako jazdkyňa s kopijou, na *levovi* alebo *býkovi*, niekedy zobrazovaná s kravskou hlavou; v *gréckej mytológii* spojovaná s *Afrodite*; pozri *Tammuz*, *Priapos*; *Tanit*, *Ašéra*; *fenickí bohovia*; *granátové jablčko*, *ašery*; *holub/holubica* (Biedermann); *Dama de Elche*

[http://nl.wikipedia.org/wiki/Astarte#Astarte in Egypte](http://nl.wikipedia.org/wiki/Astarte#Astarte_in_Egypte)

D. G. Rossetti: Astarte Syriaca (1877)

aštabhara - hviezdiová zostava *indického chrámu*; pozri *indická architektúra*

Aštamangala - pozri *tibetské pečate*

ašvamédha - staroindický kultový obrad obety *koňa*, spojený s kultom *plodnosti*; pozri *bohovia plodnosti*